

Holst, nyhedsbrev

Januar 2021

Nyt fra Civilprocessen

Højesteret traf i den forgangne måned 7 civilprocesretlige afgørelser. Ugeskrift for Retsvæsen har optaget 8 afgørelser om procesretlige spørgsmål til publicering og publiceret yderligere 6, hvoraf de 5 er omtalt i tidligere nyhedsbreve (hertil kommer, at 4 af de til Ugeskriftet udvalgte afgørelser fra Højesteret tidligere er omtalt). Der er herudover trykt 12 afgørelser i Fuldmægtigen, hvoraf 6 tidligere er trykt i Ugeskriftet, en enkelt afgørelse i FED, der tidligere er trykt i Ugeskriftet, samt 4 afgørelser i TFA af almen interesse for de civilprocesinteresserede. Endelig har Østre Landsret offentliggjort en pressemeddelelse om afvisning af 9 fildelingssager. Hovedparten af disse afgørelser gennemgås tematisk, og de vigtigste domme og kendelser analyseres kort med henblik på at placere dem i en relevant kontekst.

Retlig interesse og proceshabilitet

Pressemeddelelse fra Østre Landsret om afvisning af fildelingssager

Østre Landsret har på landsrettens hjemmeside kort omtalt 9 sager, hvor byrettens afgørelse om afvisning af sager om påståede krænkelse af ophavsrettigheder til film (fildelingssagerne) er afvist.

Afvisningerne ved byretten er, må man antage, sket som direkte reaktion på Østre Landsrets kendelse U 2020.2014 Ø, hvor Østre Landsret fastslog, at det sagsøgende selskab (et engelsk indregistreret selskab), der hverken var producent eller distributør af de delte film, ikke havde søgsmålskompetence.

U 2021.xxxx H – Højesterets kendelse af 15. december 2020 – partsredderis processuelle partsevne

Sagsnr. 15609/2020

Højesteret fandt, at lovgiver ved affattelsen af sølovens § 105,

stk. 1 (om retten til at tegne et partrederi), havde forudsat, at et partrederi har processuel partsevne.

Da sølovens § 105, stk. 1, angiver som deklaratorisk regel, at den bestyrende reder kan sagsøge og sagsøges i partrederiets anliggender, måtte det indfortolkes i partsbetegnelsen, at sagen var anlagt mod partrederiet ved dets bestyrende reder.

U 2021.xxxx Ø – Østre Landsrets kendelse af 16. november 2020 – umyndiggjorts proceshabilitet

Sagsnr. B-367-20 – den optagne kendelse indeholder aktuelt kun domshoved

Kendelsen udspringer af fogedprocessen, men vedrører retsplejelovens § 258 om proceshabilitet, der finder anvendelse på både foged- og civilprocessen.

Landsretten fastslog, at en person, der i henhold til værgemålslovens § 5 kort efter fogedforretningen blev sat under værgemål, begrænset til »alle relevante handlinger i forbindelse med flytning ... til permanent plejebolig«, var ude af stand til at varetage egne interesser under en fogedsag om udsættelse fra dennes midlertidige lejemål.

Dette uanset, at værgemålet ikke var etableret på tidspunktet, og uanset, at vedkommende ikke efterfølgende helt var frataget sin retlige handleevne efter værgemålslovens § 6.

Afgørelsen illustrerer, at retsplejelovens § 258 har et selvstændigt indhold, og at retten i den enkelte sag, når retten bliver opmærksom på forhold, der giver anledning til tvivl om en parts proceshabilitet, må vurdere, om parten er i stand til at varetage sine interesser under sagen (U 2017.3263 V).

Gomard og Kistrup skriver i »Civilprocessen«, at der for parter med retlig handleevne (altså parter, som ikke er undergivet værgemål efter værgemålslovens § 6) nok skal »forholdsvist meget til«, medmindre retten har et forholdsvist sikkert grundlag for vurderingen (U 2018.1270 Ø, U 2018.3497/1 Ø). Den beskrevne linje er ikke hermed ændret, men den seneste afgørelse viser, at bestemmelsen trods alt har et område.

At landsretten *af egen drift* ophævede fogedrettens afgørelse, er helt i tråd med hidtidig praksis, jf. udtrykkeligt U 2017.3263 V. Retsplejelovens § 258 skal således påses ex officio, også i ankesager.

Saglig kompetence

U 2021.xxxx H – Højesterets kendelse af 22. december 2020 – om retsplejelovens § 226

Sagsnr. BS-28572/2020

I en sag om skattemæssig succession i henhold til aktieavancebeskatningsloven *ændrede* Højesteret afgørelsen fra landsretten om ikke at behandle sagen i første instans.

Som jeg skrev i julealmanakken for 2020, er det for forståelsen af bestemmelser, der kun undtagelsesvist bringes i anvendelse, mest interessant at læse de afgørelser, der gør en sådan undtagelse (det skete i det forgangne år i U 2020.334 Ø og U 2020.3038 V). Af netop den grund er afgørelsen en omtale værd.

For Højesteret var det udslagsgivende, at det for afgørelse af sagen bl.a. var nødvendigt at afgøre, hvad der forstås ved begrebet »passiv kapitalanbringelse«, herunder betydningen og afgrænsningen af, at der efter bestemmelsen skal foretages en beregning af indtægter, der stammer fra »fast ejendom, kontanter, værdipapirer eller lignende«.

Det fremgår af Højesterets præmisser, at det blev tillagt betydning, at der »efter det oplyste« var et stort praktisk behov for afklaring af disse begreber. Præmissen viser tilbage til oplysninger fra Skatteministeriet om bestemmelsens betydning for skattemæssig planlægning (med angivelse af en række praktiske eksempler af almen karakter). Kendelsen viser således – hvis man læser den i sin helhed – hvordan en anmodning om henvisning til landsretten i første instans med fordel kan begrundes.

Samlet behandling af krav og delafgørelser

U 2021.xxxx V – Vestre Landsrets kendelse af 13. november 2020 – skyldners hovedintervention

Sagsnr. BS-33742/2020 – den optagne kendelse indeholder aktuelt kun domshoved

Den konkursramte skyldner ønskede at indtræde ved hovedintervention (retsplejelovens § 251, stk. 1), i en retssag mellem skyldnerens konkursbo og en kreditor (om et af kreditor afvist krav).

Landsrettens rationale var som følger: Sagen var anlagt i medfør af retsplejelovens § 133, i henhold til hvilken både skyldneren og fordringshaveren kan indlede sag (se f.eks. U 2019.2816 Ø, hvor skyldner og en kreditor sammen havde anlagt sag om kurators indstilling vedrørende en anden kreditors krav).

Det følger således af § 133 og den dertil knyttede praksis, at skyldner har (kan have) retlig interesse i fordringsprøvelses-sager – og kreditor kan derfor hovedintervenere, hvis de almindelige betingelser i retsplejelovens § 251, stk. 1 er opfyldt.

Her blev sagen imidlertid noget nuanceret. Sagen var af kreditor anlagt med påstand om, at boet skulle anerkende et nærmere bestemt krav. Heroverfor havde boet selv påstået frifindelse.

Skyldner ønskede at indtræde i sagen med påstand om frifindelse (principalt afvisning, subsidiært frifindelse) – på overfladen den samme påstand som boet, og derfor på overfladen en påstand, som alene kunne begrunde biintervention (retsplejelovens § 252).

Når landsretten alligevel tillod hovedintervention skyldtes det, at landsretten forstod skyldnerens påstand som en påstand om »frifindelse af ham personligt« (formentlig fordi en del af indsigelserne vedrørte kravets materielle berettigelse).

Denne her beskrevne fortolkning af påstanden beror i sagens natur på en konkret vurdering – og på et mere nuanceret kendskab til sagen, end man kan få ved læsning af den offentliggjorte kendelse. Men når først landsretten har anlagt denne forståelse, er der intet at udsætte på den civilprocesretlige vurdering; skyldner ønsker i så fald at hovedintervenere med påstand om, at kreditor skal anerkende, at kreditor ikke har krav mod skyldner (et negativt anerkendelsessøgs-mål), og da den påstand rækker længere end boets frifindelsespåstand, er påstanden »selvstændig«, således som begrebet er anvendt i § 251, stk. 1, nr. 3.

Det kan i sammenhængen nævnes, at der i FM 2013.203 (der indeholder en grundig gennemgang af lovmotiverne til § 251) er omtalt en byretskendelse, hvori retten udtrykkeligt udtaler, at det »ikke i sig selv er til hinder for en hovedintervention, at hovedintervenienten nedlægger samme påstand som sagsøgeren.« Den underliggende præmis er her, at sprogligt identiske påstande sagtens kan have forskelligt retligt indhold i forholdet mellem forskellige parter; og det er den seneste afgørelse netop et eksempel på.

Sagsførelse, sagsportalen og procesaftaler

FM 2020.195 – pligt til at anvende sagsportalen

Endnu en måned, endnu en afgørelse om sagsportalen. Den konkrete sag vedrørte en for sent indgivet anmodning om genoptagelse af en udeblivelsesdom, og kunne derfor med nogen ret være medtaget under overskriften »oprejsningsbevillinger«. I virkeligheden handlede sagen imidlertid om pligten til at bruge sagsportalen, og kendelsen er derfor medtaget her.

En udeblivelsesdom blev genoptaget omtrent 5 måneder efter den var afsagt (anmodning fremsat ca. 4 måneder efter).

Landsretten omgjorde genoptagelsen med henvisning til, at sagsøgte ikke havde været fritaget fra at anvende sagsportalen (retsplejelovens § 148 a, stk. 4). Det var allerede derfor ikke undskyldeligt, at sagsøgte ikke tidligere havde set og reageret på udeblivelsesdommen, og da der ikke var oplyst andre undskyldende omstændigheder, kunne sagen ikke genoptages (retsplejelovens § 367, stk. 1, 2. punktum).

Afgørelsen bekræfter, hvad vi mange gange i løbet af 2020 lærte; at parter har pligt til at bruge sagsportalen, og at manglende opmærksomhed på retsbøger mv. publiceret på denne ikke er »undskyldeligt«, således som begrebet er anvendt i retsplejelovens spredte bestemmelser om oprejsningsbevillinger. På dette punkt følger afgørelsen 1:1 den i min julealmanak for 2020 omtalte afgørelse fra Vestre Landsret trykt i FM 2020.9.

U 2021.xxxx Ø – Østre Landsrets dom af 25. november 2020 – bindende proceserklæring

Sagsnr. BS-49672/2019 – den optagne dom indeholder aktuelt kun domshoved

Landsretten fandt, at appellanten i ankestævningen havde frafaldet indsigelser mod et rentekrav.

Da ankestævningen ikke er gengivet i resuméet, vil jeg genbesøge denne afgørelse med en grundigere gennemgang næste måned (hvis den fulde domsudskrift da giver grundlag herfor).

Bevisførelse, syn og skøn (og edition)

U 2021.xxxx H – Højesterets kendelse af 16. december 2020 – skønserklæringer tilvejebragt under tidligere retssag

Sagsnr. BS-25526/2020

Landsrettens afgørelse er trykt i U 2020.2084 Ø, der er omtalt

i min julealmanak for 2020. Denne afgørelse er nu stadfæstet, men med en ændret begrundelse.

I min omtale af landsrettens afgørelse gav jeg følgende bemærkninger: »at Østre Landsret i U 2020.2084 Ø fastslog, at den faste praksis, hvorefter erklæringer indhentet inden for domstolsprocessen (og tilsvarende betryggende, kontradiktoriske procesformer) frit kan fremlægges, også omfatter fremlæggelse i sager, hvor ikke alle parter deltog i den sagkyndige proces (x kan fremlægge en erklæring indhentet i en sag om isoleret bevisoptag mellem x og z til brug for en retssag mellem x og y).«

Sagen vedrørte en situation, hvor en hovedentreprenør til brug for en sag mod dennes underentreprenør, ønskede at fremlægge skønserklæringer udarbejdet under en tidligere retssag mellem hovedentreprenøren og dennes bygherre vedrørende påståede mangler (som i mellemtiden var udbedret).

Landsrettens flertal tillod fremlæggelse af erklæringerne allerede fordi de efter flertallets opfattelse ikke var ensidige. Mindretallet mente med henvisning til forarbejderne til § 341 a, at bestemmelsen måtte omfatte alle erklæringer, som var indhentet uden deltagelse af den konkrete modpart (uanset, om de var indhentet i domstolsprocessen).

Som jeg skrev i min oprindelige gennemgang af landsrettens dom, har begge analyser noget for sig, og det er derfor glædeligt, at Højesteret har haft anledning til at tage stilling til spørgsmålet.

I Højesteret fandt den dissenterende landsdommers bedømmelse sympati. Højesteret indleder således sit votum med at fastslå, at erklæringen er indhentet under en sag, hvor underentreprenøren ikke var part, og at retsplejelovens § 341 a derfor finder anvendelse.

Da erklæringen imidlertid var indhentet *inden sagsanlægget*, var det i overensstemmelse med § 341 a, at erklæringen blev fremlagt.

Afgørelsen bekræfter landsrettens resultat men ændrer begrundelsen. Sagkyndige erklæringer er – også når de er indhentet inden for rammerne af domstolsprocessen – ensidige, hvis ikke begge (alle?) parter i den sag, hvor erklæringerne ønskes fremlagt, har deltaget i den forudgående proces. Men hvis erklæringen, hvad der formentlig i praksis i disse sager ofte er tilfældet, er indhentet inden retssagen er anlagt, kan de af den grund fremlægges.

FM 2020.187 – syn og skøn om lægefaglige spørgsmål

En af månedens mest interessante afgørelser er omtalen i FM 2020.187, der illustrerer Retslægerådets kompetence.

Under en erstatningssag med deltagelse af tre parter; skadelidte, skadevolders forsikringsselskab og den sygedagpenge-refusionsberettigede kommune, havde parterne indhentet en udtalelse fra Retslægerådet om sagens lægefaglige spørgsmål.

Herefter hævdede skadelidte sagen, som derefter alene verserede mellem skadevolders forsikringsselskab og kommunen.

Konsekvensen heraf var, at Retslægerådet ikke kunne anmodes om en supplerende erklæring.

Retslægerådet opgave er efter retslægerådslovens § 1, at »afgive lægevidenskabelige [skøn] ... i sager om enkeltpersoners retsforhold«. Bestemmelsen er fortolket således, at rådet kun kan afgive lægefaglige skøn til besvarelse af spørgsmål vedrørende personer, der er part i den konkrete retssag, jf. U 2003.2469 Ø (FED 2003.2024) og U 2006.2068 H (med et næste identisk forløb). (For fuldstændighedens skyld kan nævnes, at Højesteret i U 2006.2068 H har fastslået, at Retslægerådet ikke har pligt til at afgive skøn under sager om isoleret bevisoptag).

Inden for dette område er Retslægerådet enekompetent, jf. U 2019.1252 H (der direkte nævnes i FM 2020.187) samt f.eks. FED 2002.1139 Ø.

Byretten fandt, at konsekvensen af, at Retslægerådet ikke efter skadelidtes udtræden af sagen kunne pålægges at afgive yderligere skøn, blot var, at der slet ikke kunne indhentes yderligere sagkyndige vurderinger af de lægefaglige spørgsmål. Dette med henvisning til den nævnte U 2019.1252 H, samt med en bemærkning om, at der jo forelå én udtalelse fra Retslægerådet i sagen.

Landsretten nåede det modsatte resultat – der for mig at se kalder på langt større sympati. Når Retslægerådet ikke kan pålægges at afgive skøn, kan rådets almindelige enekompetence ej heller være til hinder for sagkyndig bevisførelse i andre former; der må i så fald kunne afholdes syn og skøn om lægefaglige spørgsmål af betydning for sagen. Og den omstændighed, at der i sagen lå en udtalelse fra Retslægerådet, kunne ikke i sig selv afskære (supplerende) spørgsmål »om forhold, som Retslægerådet ikke har taget stilling til«

FM 2020.180 – tredjepartsedition vedrørende advokatfirmas sagskort

Et konkursbo begærede edition (retsplejelovens § 299) i blandt andet sagskontokort og klientkonti vedrørende det konkursramte selskab.

Denne begæring fik konkursboet medhold i, da det af de foreliggende oplysninger fremgik, at der var overført bety-

delige beløb fra det konkursramte firma til klientkontoen (som ikke var tilbagebetalt), og da det derfor havde »afgørende betydning« for kurator, at dokumenterne blev udleveret.

Dokumenter, som beror hos en advokat, er efter retsplejelovens § 299, jf. § 170 (advokaters tavshedspligt) som udgangspunkt undtaget fra edition.

Undtagelse herfra gøres efter § 170, stk. 2, når det er af »afgørende betydning« for sagen. Undtagelsesbestemmelsen er i praksis givet et snævert område i forhold til advokater (se f.eks. U 2011.1573 V, U 2013.3224 Ø og U 2016.2285 H), men bringes dog undertiden i anvendelse. Den seneste afgørelse kan lægges til stakken med eksempler herpå, hvor den gør U 2008.2283 V, U 2009.2615 H og U 2014.2740 H selskab.

Som en interessant krølle kan nævnes, at Østre Landsret (undtagelsesvist) havde tillagt kæremålet opsættende virkning, jf. retsplejelovens § 395. Den beslutning forstår man i sagens natur godt; hvis dokumenterne var udleveret mens kæremålet verserede, ville det være helt uden betydning, hvis landsretten senere fastslog, at advokatfirmaet havde krav på at få dem tilbage.

Genoptagelse

FM 2020.185 – Genoptagelsessag kunne ikke afvises

Under en genoptagelsessag udeblev sagsøgte med sit påstandsdokument, og retten afviste derfor genoptagelsen, jf. retsplejelovens § 367, stk. 2.

Det er i 9 ud af 10 tilfælde også den rette reaktion.

I den konkrete sag havde sagsøger imidlertid *under genoptagelsen* hævet sin påstand. Da konsekvensen af, at en genoptagelse afvises, er at den oprindelige udeblivelsesdom står ved magt, var sagsøger selvsagt utilfreds; han ville have dom for den højere påstand nedlagt under genoptagelsen.

Byretten omgjorde herefter sin beslutning, og traf i stedet afgørelse om at opdele sagen, jf. retsplejelovens § 253, stk. 2: Påstandsforhøjelsen blev udskilt til en særskilt sag, og genoptagelsen blev herefter afvist med virkning for den oprindelige påstand.

Afgørelsen virker måske nok sympatisk, men er efter min opfattelse forkert allerede fordi retsplejelovens § 253, stk. 2 ikke giver adgang til at *udskille* krav til en ny sag, jf. udtrykkeligt betænkning 1973 698, s. 113. (Bestemmelsen giver kun hjemmel til at træffe afgørelse om særskilt forhandling og afgørelse af dele af sagen inden for samme sag).

Landsretten indledte bedømmelsen af sagen med at udtale, med henvisning til U 1994.364 V, at der i en situation, hvor

sagsøger i genoptagelsesperioden har hævet påstanden, ikke kan ske afvisning af genoptagelsen.

Landsretten udtalte dernæst, at de to krav (den oprindelige påstand og forhøjelsen) havde en sådan sammenhæng, at der ikke burde være sket udskillelse; byretten burde derfor have omgjort beslutningen og taget det samlede krav under påkendelse.

Konklusionen er jeg enig i, men mellemregningen forstår jeg ikke helt.

Landsretten forudsætter, som byretten, at retsplejelovens § 253, stk. 2, principielt kunne være anvendt. Det er ikke nødvendigvis – og i hvert fald ikke oplagt – korrekt. Når en genoptagelse afvises, er konsekvensen, at sagen (genoptagelsen) falder bort. Det må formodningsvist vedrøre hele sagen. Medmindre kravet opdeles i særskilte *sager*, vil afvisningen derfor omfatte både den oprindelige påstand og påstandsforhøjelsen; og da § 253 kun indeholder regler om etapevis bedømmelse af krav eller spørgsmål inden for samme sag, redder den ikke sagsøgeren.

Det kan hertil bemærkes, at Vestre Landsret i den omtalte U 1994.364 V tilsyneladende anvendte netop den logik, idet landsretten her fastslog, at rette reaktion i en situation som den omhandlede, ikke var afvisning af genoptagelsen men afsigelse af ny udeblivelsesdom vedrørende hele sagen (for så vidt betingelserne er opfyldt).

Anke- og kærebegrænsninger

TFA 2020.343 – om retsplejelovens § 389 a

Nyt år, velkendte emner.

Østre Landsret fastslog i denne sag, at Familierettens kendelser om midlertidig forældremyndighed er omfattet af retsplejelovens § 389 a.

Afgørelsen flugter med den praksis, Højesteret allerede fra bestemmelsens indførelse lagde. Helt specifikt følger sagen de to kendelser om § 389 a og Familieretten trykt i U 2020.2414 Ø (TFA 2020.259/1) og U 2020.2426 Ø (TFA 2020.260/1) samt de deri citerede afgørelser fra Højesteret trykt i U 2019.1308 H og U 2017.3224 H.

TFA 2020.323/2 – om retsplejelovens § 389 a

I yderligere en sag om stort set samme tema (denne gang Familierettens kendelse om afvisning af at behandle et spørgsmål om samvær), nåede landsretten, ikke overraskende, samme resultat. Retsplejelovens § 389 a finder anvendelse.

U 2021.xxxx H – Højesterets kendelse af 15. december 2020 – om retsplejelovens § 368, stk. 4

I min julealmanak for 2020 omtalte jeg 6 trykte afgørelser fra Højesteret om retsplejelovens § 368, stk. 4 (om anke direkte fra Sø- og Handelsretten); for hovedpartens vedkommende i sager, hvor Højesteret afviste anken.

Det var også udfaldet i den seneste sag, hvor Højesteret fastslog, at en sag om prøvelse af Konkurrenceankenævnets kendelse om, hvilke oplysninger fra nævnets kendelse, der skal offentliggøres, hovedsageligt beroede på en konkret vurdering, og at sagen derfor måtte ankes til landsretten.

Sagsomkostninger og fri proces

U 2021.xxxx H – Højesterets dom af 23. december 2020 – takstmæssige sagsomkostninger

Sagsnr. BS-25701/2020

I en sag mellem en entreprenør og dennes underentreprenør om mulige mangler ved et byggeprojekt, havde begge parter nedlagt selvstændige påstande, der havde en samlet værdi på omkring 1,3 mio. kr.

Landsretten fastslog, at entreprenøren havde krav på erstatning med skønsmæssigt 900.000 kr. og frifandt samtidig entreprenøren for den bestridte del af det af underentreprenøren rejste krav, ca. 150.000 kr.

Landsretten udmålte omkostninger til dækning af advokatudgifter for begge retter med 100.000 kr. Dette beløb hævede Højesteret til 150.000 kr. under henvisning til sagens værdi (fastsat på baggrund af det vundne beløb; ca. 1,15 mio.).

Udmålingen ved Højesteret, der svarer til 75.000 kr., for hver instans, svarer fint til det relevante spænd i landsretspræsidenternes salærnotat.

U 2021.xxxx V – Vestre Landsrets dom af 20. november 2020 – sagsomkostninger ophævet

Sagsnr. BS-52519/2019 – den optagne dom indeholder aktuelt kun domshoved

En sjælden omtale af en sag, jeg selv førte (for den tabende part). Af samme grund vil jeg begrænse mig til at nævne sagen, og overlade eventuelle analyser til andre.

I en sag om spørgsmålet, hvorvidt en strandret indgik i konkursboet efter en personlig fallent, gav landsretten fallenten medhold i, at det ikke var tilfældet. Kommunen (der administrerede strandretten) havde derfor ikke været berettiget til på konkursboets anmodning at videreoverdrage denne.

Landsretten hævede omkostningerne, blandt andet med den begrundelse, at fallenten havde fortiet oplysninger om strandretten på den indledende skiftesamling; hvis fallenten havde oplyst herom straks, kunne spørgsmålet være afklaret i skifteprocessen, og det civile søgsmål ville i så fald have været unødvendigt.

For den meget interesserede kan det nævnes, at der under sagen var rejst spørgsmål om snitfladen (kompetencefordelingen) mellem skifteretten og de civile domstole. Som præmisserne er udformet, siger dommen imidlertid ikke meget om dette emne.

U 2021.xxxx H – Højesterets kendelse af 10. december 2020 – om retsplejelovens § 332

Sagsnr. 80/2020

Landsrettens afgørelse er trykt i TFA 2020.233, der er omtalt i min julealmanak for 2020. Denne afgørelse er nu stadfæstet.

En ægtefælle var under en ægtefælleskiftesag (om et fællesbo på mere end 125 mio. kr.) i anledning af parternes separation meddelt fri proces. Bobehandlingen blev afsluttet, da ægtefællerne valgte at genoptage samlivet, hvorefter skifteretten pålagde hver part at afholde halvdelen af omkostningerne.

Under omstændighederne fandt skifteretten videre, at ægtefællen skulle erstatte statskassens udgifter, jf. retsplejelovens § 332, stk. 2, under henvisning til, at ægtefællen havde haft »en ikke ubetydelig indflydelse« på bobehandlingens indledning og forløb, herunder på, at behandlingen endte uden en boopgørelse.

Denne vurdering tiltrådte først landsretten (med bemærkning om, at det forhold, at ægtefællens bodel var oplyst til 0 kr. ikke kunne føre til et andet resultat) og nu Højesteret.

Allerede i min første omtale af landsrettens kendelse skrev jeg, med henvisning til bemærkningerne i forslaget til § 332, stk. 2 (L 132/2005) og den dertil knyttede praksis, at sagen egnede sig til afklaring ved Højesteret. I hidtidig praksis har bestemmelsens hovedområde således været sager, hvor parten med fri proces efter sagens afslutning har et større likvidt beløb (jf. U 2008.2236 Ø, U 2009.277 V, U 2016.1083/1 Ø og U 2016.3503 V) samt tilfælde, hvor fri proces er bevilliget på urigtigt grundlag (der kun sjældent er anvendt i praksis). Det rejste naturligt et spørgsmål om, hvilken betydning (om nogen), partens mulige bodel skulle tillægges, når nu udfaldet af sagen ikke blev en skilsmisse.

Netop dette spørgsmål adresserer Højesteret direkte, og med pædagogiske præmisser. Højesteret fandt således, at »genoptagelsen af samlivet [indebar], at de forudsætninger, skif-

teretten lagde til grund for meddelelse af fri proces[,] må anses for bristet«.

Hermed har Højesteret afklaret et principielt spørgsmål af betydning for (formentlig) de fleste sager, hvor der er meddelt fri proces til en ægtefælleskiftesag, når sagen afsluttes ved samlivets ophør – og afgørelsen kan formentlig inspirere til løsning af andre sager, hvor der er meddelt fri proces til at gennemføre en retstvist, der forinden ophører.

Retskraft

U 2021.xxxx H – Højesterets kendelse af 10. december 2020 – retskraft af sag om administrativ frihedsberøvelse

Sagsnr. BS-441/2020

Efter anmodning fra en administrativt frihedsberøvet borger, havde regionen indbragt frihedsberøvelsen for domstolene efter den særlige proces i retsplejelovens kapitel 43 a. Det skete i 2016, hvor byretten afviste sagen (hvilket landsretten senere stadfæstede).

I 2018 anlagde borgeren almindelig sag med påstand om tortgodtgørelse, hvilket byretten og landsretten afviste med henvisning til den tidligere sag. Højesteret ændrede resultatet med den begrundelse, at by- og landsretten under den første sag ikke havde taget stilling til de nu rejste spørgsmål.

Retskraften udstrækkes som bekendt kun til de (rets-)spørgsmål, der er bedømt under en tidligere sag. Hvad der heri ligger, beror på en konkret vurdering; men i den konkrete sag var der for Højesteret ikke tvivl om, at de nu rejste spørgsmål ikke var afgjort under den tidligere sag.

Under den i 2016 anlagte sag, havde retten vurderet, at der ikke var tale om en »selvstændig administrativ frihedsberøvelse«. Retsplejelovens § 43 a fandt af den grund ikke anvendelse, (jf. tillige U 2018.1690 H), og sagen skulle (allerede) derfor afvises.

Det fulgte heraf, at hverken by- eller landsretten i 2016 haft behov til at tage stilling til frihedsberøvelsens lovlighed.

Det forhold, at landsretten faktisk havde udtalt sig om lovligheden i 2016 kunne efter Højesterets afgørelse ikke føre til et andet resultat. Vurderingen heraf havde, som sagen var afgjort, ikke været nødvendig, og den del af 2016-præmisserne var derfor et *obiter dictum* uden retskraft.

Afgørelsen bekræfter hermed, hvad der også typisk anføres i litteraturen; nemlig at dommens retskraft kun udstrækker sig til de for afgørelsen nødvendige præmisser (og altså ikke omfatter eventuelle *obiter dicta*).

Øvrige spørgsmål

FM 2020.191 – retsafgift ved anke af hovedsag og adcitationssag

Ved anke af både en hovedsag og en adcitationssag (med påstand om hhv. frifindelse og frifindelse), skulle den ankenede part betale retsafgift to gange.

Afgørelsen følger for så vidt umiddelbart af retsafgiftslovens § 6, der fastslår, at »adcitationssøgsmål og interventionssøgsmålet efter retsplejelovens § 251 [hovedintervention] anses som selvstændige søgsmål« i afgiftsmæssig henseende. Det gælder også ved en eventuel efterfølgende anke.

Selvom svaret følger umiddelbart af loven, er det nok ikke den bestemmelse, man som advokat læser hyppigst, og afgørelsen er derfor værd at medtage til påmindelse om reglen.

Publicerede domme

Ugeskriftet for Retsvæsen, FED og Fuldmægtigen har i december publiceret følgende afgørelser, der er omtalt i nyhedsbrevet for november samt tidligere nyhedsbreve som angivet:

- U 2021.207 V – (ikke) lovligt forfald under selvisolation efter udlandsrejse (straffesag)
- U 2021.215 H – sagsomkostninger i Eik Bank (oktober)
- U 2021.218 V – fremlæggelse af ensidigt indhentet erklæring og syn og skøn om samme (kendelsen er kærret til Højesteret)
- U 2021.231 Ø – sagsomkostninger i småsag hævet inden fortegnelse
- U 2021.242 V – (ikke) opsættende virkning i sag mod Ud-lændingenævnet
- FED 2020.69 (U 2020.4264 S) – opfyldelsesværneting og værnetingsaftaler (oktober)
- FM 2020.181 (U 2021.xxxx Ø) – kære iværksat før kendelsen blev truffet
- FM 2020.189 (U 2020.3489 Ø) – om skønsmands habilitet
- FM 2020.190 (U 2020.3140) – afhøring ved telekommunikation (juli)
- FM 2020.192 (U 2020.3034 V) – sagsomkostninger i fildelingssag (juli)
- FM 2020.193 (U 2020.2775 V) – fremlæggelse af skriftlige vidneerklæringer (juli)
- FM 2020.194 (U 2020.3036 V) – sagsomkostninger i hævet småsag (juli)

Kristian Torp
E, kto@holst-law.com
T, +45 8934 1162
M, +45 3010 2223